

Π.Ο.ΜΗ.Τ.Ε.Δ.Υ.

Εκτέλεση Δημοσίων Συμβάσεων Έργων

Παρουσίαση άρθρων Ν. 4412/16, όπως τροποποιήθηκαν με το Ν. 4782/21 και ισχύουν για έργα που προκηρύσσονται μετά την 1-9-2021

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΑΣΙΛΟΓΛΟΥ

Δρ Πολιτικός Μηχανικός

Σεπτέμβριος 2021

Εκτέλεση σύμβασης. Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Γνώσεις:

- Να ορίζετε τους γενικούς όρους διαχείρισης της σύμβασης κατά το στάδιο εκτέλεσής της.

Δεξιότητες:

- Να εφαρμόζετε τους ειδικούς κανόνες εκτέλεσης συμβάσεων έργων και μελετών.

Στάσεις:

- Να απομυθοποιήσετε τις δυσκολίες στην εκτέλεση των συμβάσεων.

Αρκτικόλεξο

- **Α.Α.** : Αναθέτουσα Αρχή
- **Ο.Φ.** : Οικονομικός Φορέας
- **Δ.Υ.** : Διευθύνουσα Υπηρεσία
- **Π.Α.** : Προϊσταμένη Αρχή
- **Κ/Ξ** : Κοινοπραξία
- **Φ.Π.Α.** : Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
- **Α.Π.Ε.** : Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών
- **Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.** : Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών
- **Γ.Σ.Υ.** : Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων
- **Ε.Σ.Υ.** : Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων
- **Τ.Σ.Υ.** : Τεχνική Συγγραφή Υποχρεώσεων

Αρκτικόλεξο

- **Φ.Δ.Σ.** : Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης
- **ΚΗΜΔΗΣ** : Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
- **ΕΣΗΔΗΣ** : Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
- **ΕΑΑΔΗΣΥ** : Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
- **CPV** : Κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις
- **Ε.Ε.Ε.Ε** : Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- **ΕΕΕΣ** : Ενιαίο Ευρωπαϊκό Έγγραφο Σύμβασης
- **Π.Π.** : Προδικαστική Προσφυγή

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η Δ.Υ. όταν ορίζει ομάδα επίβλεψης, περιλαμβάνει τον συντονιστή, τους επιβλέποντες και τους βοηθούς τους, με σαφώς καθορισμένα καθήκοντα στην απόφαση ορισμού.
- Σε περιπτώσεις μεγάλων ή ειδικών ή σημαντικών έργων, η επίβλεψη μπορεί να γίνει με κλιμάκιο της Δ.Υ., που έχει επικεφαλής τεχνικό κατηγορίας ΠΕ και τον απαιτούμενο αριθμό βοηθών και άλλου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού.
- Το κλιμάκιο επίβλεψης μπορεί να εγκατασταθεί στην έδρα της Δ.Υ. ή με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου στον τόπο των έργων.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η επίβλεψη δύναται να ασκηθεί, εφόσον προβλέπεται στην διακήρυξη, από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ).
- Ο ΙΦΕ είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α' 112) και διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου.
- Ο ΙΦΕ έχει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις διατάξεις του παρόντος στην επίβλεψη, όταν τούτη ασκείται από υπαλλήλους της Δ.Υ.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κάθε υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να δηλώνει με την προσφορά του τον ΙΦΕ, στον οποίο θα ανατεθεί η επίβλεψη της εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον αυτή κατακυρωθεί στον ίδιο.
- Αμέσως μετά την κατακύρωση του έργου και την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, η Π.Α. τον καλεί να υπογράψει την προβλεπόμενη σύμβαση με τον ΙΦΕ και να τον εγκαταστήσει στο έργο.
- Η Π.Α. κατά το ως άνω στάδιο, δύναται αιτιολογημένα να αρνηθεί τον ορισμό του προτεινόμενου φορέα επίβλεψης και να τάξει προθεσμία όχι μικρότερη των 10 ημερών και όχι μεγαλύτερη των 30 ημερών στον ανάδοχο, για να προτείνει νέο πιστοποιημένο ΙΦΕ.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ κοινοποιείται στο σύνολό του μαζί με τα πάσης φύσεως παραρτήματά του από τον ανάδοχο στην Δ.Υ..
- **Η Δ.Υ. ελέγχει εντός 3 ημερών** από την ως άνω κοινοποίηση, εάν το σχέδιο σύμβασης έχει το προβλεπόμενο περιεχόμενο, και, εφόσον δεν έχει αντιρρήσεις, ειδοποιεί τον ανάδοχο ότι μπορεί να προχωρήσει στην υπογραφή της σύμβασης με τον ΙΦΕ.
- Εάν η σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ χρειάζεται διορθώσεις ή τροποποιήσεις, η Δ.Υ. τάσσει προθεσμία στον ανάδοχο να συμμορφωθεί.
- Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ ο τελευταίος εγκαθίσταται ως επιβλέπων στο έργο.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Εάν η Δ.Υ. διαπιστώσει ότι ο ΙΦΕ έχει ουσιωδώς παραβεί τις νόμιμες ή τις συμβατικές του υποχρεώσεις, τον καλεί να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να αρθεί η παράβαση και αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στον ανάδοχο.
- Εφόσον δεν αρθεί η παράβαση, ενημερώνει την Π.Α., η οποία μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο να καταγγείλει τη σύμβασή του με τον ΙΦΕ και να τον αντικαταστήσει άμεσα.
- Ο ΙΦΕ ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ο ίδιος, και σε περίπτωση νομικού προσώπου, οι διοικούντες και υπάλληλοι του ΙΦΕ, υπέχουν, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει τις πιστώσεις του έργου και καταβάλλεται αποκλειστικώς από τον ανάδοχο, ο οποίος είναι ο μόνος υπόχρεος για την πληρωμή των αμοιβών και των λοιπών δαπανών και εξόδων του, όπως αυτά προβλέπονται στην σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ και ρυθμίζονται από το εφαρμοζόμενο τιμολόγιο.
- Ο κύριος του έργου δεν έχει καμία ευθύνη για τις δαπάνες αυτές.
- Αναμένεται απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για καθορισμό των λεπτομερειών και των ειδικότερων θεμάτων που συνάπτονται με τις ως άνω ρυθμίσεις (υπολογισμός αμοιβής, καθορισμός τιμολογίου, εγγυήσεις αμεροληψίας, κλπ).

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η Δ.Υ., σε περίπτωση ανάθεσης της επίβλεψης σε ιδιωτικό φορέα, δικαιούται, να πραγματοποιεί, κατά την κρίση της και χωρίς να απαιτείται οιαδήποτε προηγούμενη γνωστοποίηση, επιτόπιους ελέγχους του έργου, με σκοπό να διαπιστώνει την εξέλιξη αυτού, τη νόμιμη άσκηση της επίβλεψης και τη συμμόρφωση του αναδόχου με τη σύμβαση εκτέλεσης του έργου.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η Δ.Υ. δύναται να εναντιώνεται στα πορίσματα και έγγραφα του ΙΦΕ, με αιτιολογημένη εισήγησή της που υποβάλλεται στην Π.Α., **εντός 15 ημερών** από τη γνωστοποίησή τους σε αυτήν, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή των πορισμάτων και των εγγράφων του ΙΦΕ.
- Σε περίπτωση εμπρόθεσμης αιτιολογημένης εναντίωσης της Δ.Υ., η Π.Α. του έργου αποφασίζει, **εντός προθεσμίας 15 ημερών** από της περιέλευσης σε αυτήν της εισηγήσεως.
- Η απόφαση της Π.Α. δεσμεύει τη Δ.Υ., τον φορέα επίβλεψης και τον ανάδοχο.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Τα πορίσματα ή τα έγγραφα που συντάσσονται από τον ΙΦΕ, καθώς και τα έγγραφα ή τα στοιχεία που υπογράφονται από αυτόν, δεν γεννούν διαφορές μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου.
- Εάν ο ανάδοχος αμφισβητεί ενέργειες της επίβλεψης, υποβάλλει αναφορά προς την Δ.Υ., η οποία μπορεί, εάν κάνει δεκτές τις αιτιάσεις του αναδόχου, να εναντιωθεί κατά την προαναφερόμενη διαδικασία.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατά της απόφασης της Π.Α., που δέχεται την εναντίωση της Δ.Υ. σε έγγραφα ή πορίσματα του ΙΦΕ, καθώς και κατά της τεκμαιρόμενης αποδοχής από τη Δ.Υ. των εγγράφων ή πορισμάτων του ΙΦΕ, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει την **ένσταση του άρθρου 174**, περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών, εφόσον η ως άνω εναντίωση ή η τεκμαιρόμενη αποδοχή των ενεργειών της επίβλεψης έχουν άμεσα βλαπτικές συνέπειες εις βάρος του, χωρίς να απαιτείται η έκδοση άλλης πράξης προς τούτο.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μετά από την έναρξη κατασκευής του έργου, οι βασικοί μελετητές έργων που έχουν υπαχθεί στο άρθρο 7Α του ν. 2282/2001 (Α' 17), περί πραγματοποίησης εργασιών πριν τον προσδιορισμό αποζημίωσης, δύνανται να μετέχουν ως τεχνικοί σύμβουλοι μελετητές στην εκτέλεση αυτού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 144, περί σύμπραξης στην κατασκευή του μελετητή και στην παρ. 6 του άρθρου 188, περί συμμετοχής των βασικών μελετητών, και υποχρεούνται να συνεργάζονται με τον ΙΦΕ.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Η Δ.Υ. κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου συντάσσει, με τη συνδρομή είτε των επιβλεπόντων υπαλλήλων της είτε του ΙΦΕ, κάθε τρίμηνο, συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του, τις οποίες αποστέλλει στην Π.Α..**
- **Η μη τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης της Δ.Υ. συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του προϊσταμένου αυτής.**

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη

Άρθρο 136 Ν.4412/16 – Άρθρο 57 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, τα οποία δεν καλύπτονται από άλλες διατάξεις του παρόντος, το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο ή η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε αυτοψία που διενεργείται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν έκθεση.
- Όταν γίνονται τέτοιες αυτοψίες, καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος, **τουλάχιστον προ είκοσι τεσσάρων ωρών.**

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων – Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών
Άρθρο 136Α Ν.4412/16 – Άρθρο 58 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η επίβλεψη έργων με προεκτιμώμενη αμοιβή έως το όριο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 5, δύναται, πέραν των ορισμών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 136, να διενεργείται από **διαπιστευμένους ιδιώτες, επιβλέποντες ελεγκτές μηχανικούς**, ανά κατηγορία έργου.
- Ο ορισμός του ελεγκτή μηχανικού γίνεται μετά **από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο**, που πληρούν τα κριτήρια της απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 136.
- Ελεγκτής Μηχανικός, που κληρώθηκε για την επίβλεψη έργου **δεν επιτρέπεται** να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου του έργου κατ' άρθρο 172.

Διοίκηση έργου – Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων – Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών
Άρθρο 136Α Ν.4412/16 – Άρθρο 58 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Σε περίπτωση ορισμού ελεγκτή μηχανικού εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 5 έως 9 του άρθρου 136.
- Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου ελεγκτών μηχανικών, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του ΤΕΕ.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να ελέγξει την μελέτη δημοπράτησης έργου **προϋπολογισμού μεγαλύτερου του ορίου της περ. α' του άρθρου 5** πριν την εγκατάστασή του στο εργοτάξιο και να ενημερώσει γραπτώς τη Δ.Υ..
- Η Δ.Υ. προσκαλεί τον ανάδοχο να υποβάλλει εγγράφως, εντός προθεσμίας **που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 20 ημερών και μεγαλύτερη των 60 ημερών** από την υπογραφή της σύμβασης, αν έχει παρατηρήσεις ως προς την εφαρμοσιμότητα της μελέτης.
- Ο ανάδοχος δικαιούται σε περιπτώσεις ειδικών έργων να αιτηθεί **πρόσθετη προθεσμία κατ' ανώτατο 45 ημερών**.
- Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη του αναδόχου επί της μελέτης του έργου.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν ο ανάδοχος προτείνει την τροποποίηση της μελέτης του έργου, η Π.Α. εξετάζει την πρόταση του αναδόχου, **κατόπιν γνωμοδότησης** του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου (Τ.Σ.) ή, σε περίπτωση μη ύπαρξης αρμόδιου Τ.Σ. στην Α.Α., του Τ.Σ. της Γ.Γ.Υ. του Υπ. Υποδομών και Μεταφορών.
- **Εφόσον κριθεί, ότι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις είναι επουσιώδεις**, σύμφωνα με το άρθρο 155, περί επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, δεν μεταβάλλουν την φύση του έργου και δεν επάγονται ουσιώδη αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος, εγκρίνεται η συνέχιση εκτέλεσης του έργου.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Σε αντίθετη περίπτωση, η σύμβαση διαλύεται και ο ανάδοχος αποζημιώνεται μόνο για τις αποδεδειγμένες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και μέχρι τη διάλυση της σύμβασης.
- Με απόφαση της Π.Α. **κατόπιν γνωμοδότησης** του τεχνικού συμβουλίου, κρίνεται το εύλογο της δαπάνης για την αποζημίωση, ύστερα από εισήγηση της Δ.Υ..
- Το διάστημα που παρεμβάλλεται από την πρόσκληση της Δ.Υ. και μέχρι την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης στην παρούσα διαδικασία, δεν προσμετράται στη συμβατική προθεσμία εκτέλεσης του έργου.
- Οι προβλέψεις της παρούσας περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στα έγγραφα σύναψης της σύμβασης.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν, μετά τη διάλυση της σύμβασης και εφόσον η Π.Α. δεν έχει αποδεχτεί την αναγκαιότητα ουσιώδους τροποποίησης της μελέτης κατά τους ορισμούς της παρ. 2, δύναται να αποφασίσει την εκτέλεση του έργου σύμφωνα με την υφιστάμενη μελέτη, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο ανάδοχος της παρ. 2 και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο της ολοκλήρωσης της διαλυθείσης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό.
- Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παρ. 1 και 2 ως προς την αποδοχή της μελέτης του έργου.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η Δ.Υ. μπορεί, σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την εκτέλεση εργασιών κατά τροποποίηση της σύμβασης, να χορηγήσει σχετική εντολή, για την εκτέλεση των εργασιών και πριν την υπογραφή σχετικής συμπληρωματικής σύμβασης κατά την παρ. 1, ή έγκρισης του ΑΠΕ κατά τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 156, περί ειδικών θεμάτων τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών και νέων εργασιών, και ο ανάδοχος οφείλει να προβεί στην εκτέλεση των εν λόγω εργασιών.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν αυθαίρετα και χωρίς έγγραφη εντολή της Δ.Υ., έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο.
- Αν η χωρίς έγκριση μεταβολή επιφέρει μείωση ποσοτήτων ή διαστάσεων, καταβάλλεται μόνο η αξία των ποσοτήτων των εργασιών που έχουν πράγματι εκτελεσθεί χωρίς να αποκλείεται εφαρμογή των διατάξεων για κακοτεχνία.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι εντολές της παρ. 4 (επείγουσας ανάγκης) υπογράφονται από τον προϊστάμενο της Δ.Υ..
- Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και μόνο για εργασίες που αφορούν στην ασφάλεια του έργου λόγω απρόβλεπτων συνθηκών και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 155, η εντολή της Δ.Υ. δύναται να χορηγείται προφορικά στον τόπο των έργων, καταχωρίζεται δε αμελλητί, με συνοπτική αιτιολογία, στο ημερολόγιο του έργου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της Δ.Υ..
- Πριν από την ηλεκτρονική αποστολή του ημερολογίου του έργου στη Δ.Υ. δεν επιτρέπεται η εκτέλεση οιασδήποτε εργασίας.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος δεν μπορεί να προβεί σε εκτέλεση εργασιών κατά τροποποίηση της μελέτης του έργου, **παρά μόνο αν προηγηθεί τροποποίηση της μελέτης** σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 144, περί τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου.
- **Αν ανακύψει αστοχία της μελέτης ή τμήματος αυτής κατά την εκτέλεση του έργου**, η οποία αποδεδειγμένα δεν μπορούσε να διαπιστωθεί εμπροθέσμως σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 2, ο ανάδοχος υποχρεούται να ενημερώσει αμελλητί τη Δ.Υ. και να απέχει από κάθε πράξη και ενέργεια που τροποποιεί ή επαυξάνει το συμβατικό αντικείμενο και συνδέεται με την αστοχία της μελέτης.
- Για το διάστημα μέχρι την απόφαση της Δ.Υ., ο ανάδοχος δεν εκτελεί εργασίες και δεν δικαιούται να λάβει οιαδήποτε αποζημίωση για όσες εκτέλεσε χωρίς εντολή.

Γενικές υποχρεώσεις αναδόχου

Άρθρο 138 Ν.4412/16 – Άρθρο 59 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος κάθε τρίμηνο να συντάσσει και να στέλνει στην Π.Α., μέσω της Δ.Υ., συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου, ανάλογου περιεχομένου με τις αντίστοιχες εκθέσεις της Δ.Υ. που προβλέπονται στην παρ. 10 του άρθρου 136.
- Οι εκθέσεις αυτές δεν θεωρούνται ως αιτήματα του αναδόχου, ούτε ως παραιτήσεις από δικαιώματά του και οι απαντήσεις επ' αυτών δεν συνιστούν βλαπτικές πράξεις, κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 174.
- Ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει αξιώσεις και τυχόν τέτοια έγερση απορρίπτεται ως απαράδεκτη αν οι αξιώσεις αφορούν αποκλειστικά αστοχίες της μελέτης τις οποίες δεν επικαλέστηκε, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 5.

Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων

Επιβλέποντες έργου

Άρθρο 141 Ν.4412/16 – Άρθρο 60 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η υπαίτια καθυστέρηση στην ενημέρωση της Δ.Υ. για την εκ μέρους του αναδόχου:
  - παραβίαση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής,
  - κατασκευή ελαττωματικών εργασιών,
  - ενσωμάτωση ελαττωματικών υλικών,
  - παράλειψη τήρησης των νόμιμων μέτρων ασφάλειας ή προστασίας του περιβάλλοντος,
  - άνευ εντολής εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή την εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις.

Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων

Προϊστάμενος Διευθύνουσας Υπηρεσίας

Άρθρο 141 Ν.4412/16 – Άρθρο 60 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων.
- Η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των λογαριασμών.
- Η εκπρόθεσμη έκδοση βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών του έργου.
- Η παράλειψη αμελλητί κοινοποίησης του εγκεκριμένου λογαριασμού στον ανάδοχο.
- Η χορήγηση εντολών για εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε άλλως είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις.
- Η μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος, ως προς την εμπρόθεσμη έκδοση των προβλεπόμενων πράξεων της Δ.Υ..

Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων
Προϊστάμενος και όργανα Προϊσταμένης Αρχής
Άρθρο 141 Ν.4412/16 – Άρθρο 60 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η παράλειψη έγκαιρης των ανακεφαλαιωτικών πινάκων.
- Η παράλειψη εμπρόθεσμης παραλαβής του έργου.
- Η χορήγηση παράτασης προθεσμίας χωρίς να υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων

Άρθρο 141 Ν.4412/16 – Άρθρο 60 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για τις παραβάσεις του παρόντος το αρμόδιο όργανο της Α.Α. ή του αναθέτοντος φορέα είτε επιβάλλει εις βάρος των υπαιτίων, ανάλογα με τη βαρύτητα τους, την πειθαρχική ποινή του προστίμου μέχρι ποσού αντίστοιχου του μισθού των 6 μηνών είτε τους παραπέμπει στο οικείο πειθαρχικό όργανο για την επιβολή των κατά τις κείμενες διατάξεις προβλεπόμενων πειθαρχικών ποινών.

**Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή –
Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη
Άρθρο 144 Ν.4412/16 – Άρθρο 63 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Απαγορεύεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου.
- Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, μόνο για τη διόρθωση σφαλμάτων της ή τη συμπλήρωση ελλείψεων της ή για λόγους που υπαγορεύονται από απρόβλεπτες περιστάσεις που δημιουργήθηκαν κατά την εκτέλεση του έργου και μέχρι την έκδοση περαίωσης εργασιών.
- Προς τούτο υποβάλλεται πρόταση της Δ.Υ. του έργου προς την Π.Α., η οποία αποφασίζει ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών.

**Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή –
Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη
Άρθρο 144 Ν.4412/16 – Άρθρο 63 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Αν η τροποποίηση αποδίδεται σε σφάλματα και ελλείψεις της μελέτης και ο μελετητής αποδέχεται την ευθύνη του, τροποποιεί τη μελέτη κατά την παρ. 5 του άρθρου 188, εφόσον δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του εργοδότη.
- Σε κάθε άλλη περίπτωση την τροποποίηση αναλαμβάνει μελετητής που υποδεικνύει ο ανάδοχος του έργου και διαθέτει τα νόμιμα προσόντα.
- Για να εισαχθεί το θέμα στο τεχνικό συμβούλιο πρέπει η τροποποιητική μελέτη να είναι σε στάδιο αντίστοιχο με την προς τροποποίηση και να έχει τεθεί υπόψη του αρχικού μελετητή που διατυπώνει εγγράφως τη γνώμη του σε εύλογη, κατά την κρίση της Δ.Υ., προθεσμία.

**Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή –
Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη
Άρθρο 144 Ν.4412/16 – Άρθρο 63 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Για την πληρότητα των εκπονούμενων μελετών, τον αρτιότερο σχεδιασμό, την καλύτερη διοίκηση και επίβλεψη και την έντεχνη κατασκευή του έργου, υποχρεούνται ο μελετητής, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου και ο τεχνικός σύμβουλος να ασφαλίζουν τη μελέτη, την κατασκευή του έργου και τις υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου αντίστοιχα, κατά παντός κινδύνου, περιλαμβανομένων και των περιπτώσεων ζημιών από ανωτέρα βία.

Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή – Πρόσθετες εγγυήσεις – Ευθύνη Άρθρο 144 Ν.4412/16 – Άρθρο 63 Ν.4782/21 (έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Με απόφαση του Υπ. Υποδομών και Μεταφορών ορίζονται τα έργα, οι μελέτες και οι υπηρεσίες που υπάγονται στην ασφάλιση, οι ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι, η διάρκεια της ασφάλισης, η διαδικασία διαπίστωσης της επέλευσης του κινδύνου και της καταβολής του ασφαλίματος, τα ελάχιστα όρια ασφαλιστικών καλύψεων, οι αποδεκτές εξαιρέσεις και οι μέγιστες απαλλαγές, η έναρξη εφαρμογής της υποχρέωσης ασφάλισης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.
- Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης τα έργα των οποίων ο προϋπολογισμός χωρίς το ΦΠΑ υπερβαίνει το ποσό των 500.000 ευρώ ασφαλίζονται υποχρεωτικά.
- Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο προσκομίζεται σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικά πριν την υπογραφή της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Χρονοδιάγραμμα κατασκευής

Άρθρο 145 Ν.4412/16 – Άρθρο 64 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μέσα σε προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και η οποία δεν μπορεί να είναι **μικρότερη από 15 ημέρες και να υπερβαίνει τις 30 ημέρες** από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος με βάση την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες, συντάσσει και υποβάλλει στη Δ.Υ. το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, το οποίο τηρεί τις προβλέψεις των εγγράφων της σύμβασης.
- Η Δ.Υ. **εγκρίνει μέσα σε 15 ημέρες** το χρονοδιάγραμμα και μπορεί να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου ιδίως αναφορικά με την κατασκευαστική αλληλουχία, την κατασκευασσιμότητα της μεθοδολογίας, την επίτευξη των χρονικών ορόσημων της σύμβασης.

Χρονοδιάγραμμα κατασκευής

Άρθρο 145 Ν.4412/16 – Άρθρο 64 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Η έναρξη των εργασιών** του έργου από μέρους του αναδόχου **δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των 30 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης.**
- Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και αποτελεί **πειθαρχικό αδίκημα** για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 141.

Οργανόγραμμα εργοταξίου

Άρθρο 145 Ν.4412/16 – Άρθρο 64 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος κατασκευής του έργου υποχρεούται επίσης **μέσα σε 1 μήνα** από την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρου 138 να συντάξει και να υποβάλει **οργανόγραμμα του εργοταξίου**, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κάθε σύμβαση, εκτός από την προθεσμία για την περάτωση του συνόλου του έργου (συνολική προθεσμία), **μπορεί να περιλαμβάνει και τμηματικές προθεσμίες** για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων του έργου, των οποίων η έγκαιρη αποπεράτωση έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου.
- **Σε περιπτώσεις μικρών έργων** ή έργων που από τη φύση τους δεν επιδέχονται προσδιορισμό τμημάτων ή χαρακτηριστικών επί μέρους δραστηριοτήτων, η σύμβαση δεν προβλέπει τμηματικές προθεσμίες.

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όλες οι προθεσμίες, συνολική και τμηματικές, αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, **εκτός** αν ορίζεται διαφορετικά στα συμβατικά τεύχη, **αναστέλλονται δε**, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 138 (**έλεγχος μελέτης δημοπράτησης**) και την παρ. 7 του παρόντος (**γεγονότα ανωτέρας βίας**).
- Μέσα στη συνολική προθεσμία πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι επί μέρους εργασίες του έργου και οι τυχόν προβλεπόμενες από τη σύμβαση δοκιμές. Το ίδιο μπορεί να ισχύει αναλογικά και για τις τμηματικές προθεσμίες.

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος δεσμεύεται από τη σύμβαση του έργου να συνεχίσει την κατασκευή του για **επιπλέον της αρχικής προθεσμίας** χρονικό διάστημα, ίσο προς το **1/2** αυτής και πάντως όχι μικρότερο των **3 μηνών** (οριακή προθεσμία).
- Για τον υπολογισμό της οριακής προθεσμίας **δεν προσμετρώνται τυχόν παρατάσεις της συμβατικής προθεσμίας.**
- Η οριακή προθεσμία αρχίζει την επομένη της λήξης της συμβατικής προθεσμίας και κατά τη διάρκειά της η Π.Α. δύναται να χορηγεί παρατάσεις, κατόπιν εισήγησης της Δ.Υ., χωρίς αίτηση του αναδόχου.
- Μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται, σύμφωνα με το άρθρο 161, εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 8 (**αίτημα αναδόχου**).

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Με απόφαση της Π.Α. εγκρίνεται παράταση των τμηματικών προθεσμιών, ύστερα από αίτηση του αναδόχου που υποβάλλεται στη Δ.Υ. ή και χωρίς αυτήν, αν δεν έχει λήξει η οριακή προθεσμία του έργου.
- Το αίτημα υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη της τρέχουσας κάθε φορά προθεσμίας και η Π.Α. αποφαιίνεται εντός 30 ημερών, αλλιώς τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης και η ρητή ή σιωπηρή παράταση ανατρέχει στη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας.

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η παράταση των προθεσμιών της σύμβασης χορηγείται είτε «με αναθεώρηση», για το χρονικό διάστημα καθυστέρησης της εκτέλεσης, που οφείλεται σε πράξεις ή παραλείψεις του κυρίου του έργου ή «χωρίς αναθεώρηση», για το χρονικό διάστημα της καθυστέρησης, που οφείλεται σε παραλείψεις και ενέργειες του αναδόχου.
- Με την απόφαση παράτασης επιμερίζεται πάντοτε η ευθύνη για την καθυστέρηση, αλλιώς νοείται ως οφειλόμενη αποκλειστικά στον ανάδοχο.
- Σε περίπτωση έγκρισης παράτασης προθεσμίας **«χωρίς αναθεώρηση»** για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου ή μιας τμηματικής προθεσμίας του, **επιβάλλονται οι ποινικές ρήτρες, ανεξάρτητα από την έγκριση της παράτασης αυτής.**

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Γεγονότα ανωτέρας βίας αναστέλλουν την πάροδο των προθεσμιών του παρόντος, εφόσον ο ανάδοχος υποβάλλει σχετική αίτηση εντός 10 ημερών, ευθύς μόλις τούτα εμφανιστούν.
- Επί της αίτησης του αναδόχου αποφασίζει η Δ.Υ. εντός αποκλειστικής προθεσμίας 10 ημερών, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης.
- Η αναστολή του προηγούμενου εδαφίου δεν δύναται σε καμία περίπτωση να υπερβεί το 1/10 της συνολικής συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου για συμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους, άλλως, για συμβάσεις μικρότερης διάρκειας, τις 30 ημέρες.

Προθεσμίες

Άρθρο 147 Ν.4412/16 – Άρθρο 66 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου **δύναται να παραταθεί και μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας**, εφόσον υποβληθεί αίτημα του αναδόχου και εγκριθεί από την Π.Α..
- Η παράταση του πρώτου εδαφίου χορηγείται συνολικά ή τμηματικά, **για χρόνο ίσο με την αρχική συμβατική προθεσμία.**
- Σε περιπτώσεις σύνθετων και ειδικών έργων η άνω παράταση χορηγείται συνολικά ή τμηματικά για χρόνο ίσο έως και το **διπλάσιο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας**, εφόσον προς τούτο υπάρξει σύμφωνη γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Με τη σύμβαση ορίζονται οι ποινικές ρήτρες οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητα του, τη συνολική και τις τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου.
- Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της Δ.Υ. και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου.
- Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας και των **αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν ανακαλείται.**

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Η ποινική ρήτρα**, που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της εγκεκριμένης προθεσμίας ορίζεται σε 15% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το 20% της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας.
- Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα 15% της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε 20% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.
- **Ως μέση ημερήσια αξία**, νοείται το πηλίκο της αξίας της σύμβασης δηλαδή του συνολικού χρηματικού ποσού της σύμβασης, μαζί με το ποσό των συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς τον Φ.Π.Α., προς την εγκεκριμένη προθεσμία του έργου δηλαδή την αρχική συνολική προθεσμία και όλες τις παρατάσεις που έχουν εγκριθεί μετά από σχετικό αίτημα του αναδόχου.

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό **6% της αξίας της σύμβασης** (χωρίς ΦΠΑ).
- Εφόσον στη σύμβαση ορίζονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζεται υποχρεωτικά και το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους.
- Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση των **αποκλειστικών** τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποσοστό το **3% της αξίας της σύμβασης** (χωρίς ΦΠΑ).

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, ήταν ο χρόνος περαίωσης του έργου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 86, οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών, καθορίζονται συνολικά σε ποσοστό επί της αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, το οποίο ισούται με το γινόμενο $\alpha * \epsilon\chi$, αλλά δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 3%, όπου:

$\epsilon\chi$: η χρονική έκπτωση της προσφοράς του αναδόχου

α : ο συντελεστής βαρύτητας της χρονικής έκπτωσης, που ορίστηκε στη διακήρυξη του έργου.

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όταν ο χρόνος αποπεράτωσης ενός έργου έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου και εφόσον αυτό προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, μπορεί με τη σύμβαση να περιορισθούν οι χρόνοι της παρ. 2 για την επιβολή των ποινικών ρητρών **μέχρι το μισό**, με ανάλογη αύξηση του ποσοστού της ημερήσιας ποινικής ρήτρας, διατηρουμένου του ανώτατου ορίου της ποινικής ρήτρας.

Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

Άρθρο 148 Ν.4412/16 – Άρθρο 67 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ειδικά, εφόσον κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης, κατά τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, ήταν ο χρόνος περαίωσης του έργου σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 86, οι ανωτέρω χρόνοι για την επιβολή των ποινικών ρητρών μειώνονται στο μισό και το ποσοστό της ημερήσιας ποινικής ρήτρας τριπλασιάζεται.
- Στην περίπτωση αυτήν, οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό 9% του συνολικού ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

Άρθρο 149 Ν.4412/16 – Άρθρο 68 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για την ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκτέλεση έργου εκτιμώμενης αξίας σύμβασης μεγαλύτερης του **1.000.000 €** ή τμήματός του, τίθεται σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης κάθε διαδικασίας ανάθεσης, ότι καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ), **εφόσον ο χρόνος παράδοσης του έργου ή του τμήματος είναι μικρότερος κατά 10% του προβλεπόμενου στη σύμβαση.**
- Στην περίπτωση αυτήν για την πληρωμή της πρόσθετης καταβολής απαιτείται η προηγούμενη έκδοση **απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Α.Α.** και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών.

Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

Άρθρο 149 Ν.4412/16 – Άρθρο 68 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της αξίας της συμβατικής δαπάνης του έργου, χωρίς Φ.Π.Α..
- Η πρόσθετη καταβολή καταβάλλεται με την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου.

Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

Άρθρο 149 Ν.4412/16 – Άρθρο 68 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η πρόσθετη καταβολή θεωρείται συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα, εγκρίνεται αναλόγως ως τροποποίηση της σύμβασης βάσει της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 132 και περιλαμβάνεται σε ειδικό λογαριασμό, που υποβάλλει ο ανάδοχος μετά την έκδοση βεβαίωσης περάτωσης εργασιών και την αναγραφή σε αυτή της ταχύτερης εκτέλεσης του έργου σύμφωνα με τους όρους των εγγράφων της σύμβασης.

Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

Άρθρο 149 Ν.4412/16 – Άρθρο 68 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν κάθε θέμα, που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτή καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος, με σαφή και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, προκειμένου να δικαιούται ο ανάδοχος πρόσθετη αμοιβή κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1, **υπό τον όρο ο ανάδοχος να είναι πλήρως ανυπαίτιος για τις χορηγηθείσες παρατάσεις.**
- Αν το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, **η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας τιμής, δεν εφαρμόζονται οι ορισμοί της παρ. 1.**

Προκαταβολές

Άρθρο 150 Ν.4412/16 – Άρθρο 69 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του 15% της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α..
- Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με ποσοστό επιτοκίου που ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες.
- Το επιτόκιο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.

Προκαταβολές

Άρθρο 150 Ν.4412/16 – Άρθρο 69 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η προκαταβολή χορηγείται στον ανάδοχο μετά την εγκατάσταση του εργοταξίου επί τόπου του έργου και υποβάλλεται ειδικός λογαριασμός στη Δ.Υ..
- Ο λογαριασμός εγκρίνεται από τη Δ.Υ. στο σύνολό του ή τμηματικά, εφόσον προσκομισθεί η εγγύηση προκαταβολής.
- Καθυστέρηση της πληρωμής του λογαριασμού δεν γεννά αξίωση του αναδόχου για τοκοφορία του ποσού, ούτε δικαίωμα διακοπής εργασιών.

Προκαταβολές

Άρθρο 150 Ν.4412/16 – Άρθρο 69 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Το ποσό της προκαταβολής καταβάλλεται ως εξής:
  - α) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι **5%** της αξίας της σύμβασης, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., αφορά στη χρηματοδότηση εκ μέρους του αναδόχου της δαπάνης των πρώτων εγκαταστάσεων και άλλων εξόδων εκκίνησης του έργου.

Το τμήμα αυτό μπορεί με τη διακήρυξη να ορίζεται μέχρι **7%** στις περιπτώσεις έργων που απαιτούν ασυνήθιστα σημαντικές πρώτες δαπάνες του αναδόχου, όπως δαπάνες για εγκαταστάσεις ή δαπάνες για την προσκόμιση σημαντικού μηχανικού εξοπλισμού.

Προκαταβολές

Άρθρο 150 Ν.4412/16 – Άρθρο 69 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- β) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι **10%** της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., για δαπάνες προμηθειών υλικών ή μηχανημάτων που πρόκειται να εγκατασταθούν ή ενσωματωθούν στο έργο.
- Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό ποσό της προκαταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στην παρ. 1 (**15%**).

Προκαταβολές

Άρθρο 150 Ν.4412/16 – Άρθρο 69 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Προκαταβολή που κατατέθηκε σε δεσμευμένο τραπεζικό λογαριασμό και δεν χρησιμοποιήθηκε από τον ανάδοχο δεν επιβαρύνεται με τόκους.
- Το προϊόν του τραπεζικού λογαριασμού μαζί με τους τραπεζικούς τόκους περιέρχεται στην Α.Α..
- Δεν οφείλονται τόκοι επί του αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής, κατά το χρονικό διάστημα διακοπής των εργασιών είτε με δήλωση του αναδόχου είτε από υπαιτιότητα του κυρίου του έργου.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται επί τόπου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών, πλην των περ. γ' έως ε' της παρ. 2 του άρθρου 95 (έργα με αξιολόγηση μελέτης).
- Τα επιμετρητικά στοιχεία υποβάλλονται από τον ανάδοχο στους επιβλέποντες του άρθρου 136, με υπεύθυνη δήλωση περί της αληθείας αυτών.
- Σε κάθε επιμέτρηση αποτυπώνονται διακριτά οι συμβατικές ποσότητες από τις εξωσυμβατικές ποσότητες που τυχόν εκτέλεσε ο ανάδοχος, κατόπιν εντολών της υπηρεσίας.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο προϊστάμενος της Δ.Υ. δύναται οποτεδήποτε να διατάξει τη συνολική ή δειγματοληπτική ενδεικτική επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης, σε κάθε περίπτωση, όμως, υποχρεούται να προβεί σε δειγματοληπτικό ενδεικτικό έλεγχο επαλήθευσης επιμετρήσεως, σε αριθμό που αντιστοιχεί σε ποσοστό 40% των επιμετρήσεων που υποβλήθηκαν ή τουλάχιστον τέσσερις (4) εξ αυτών, αν υποβάλλονται λιγότερες από δέκα (10) επιμετρήσεις.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν διαπιστωθεί υποβολή ανακριβούς ή εκ προθέσεως αναληθούς επιμέτρησης, ο προϊστάμενος της Δ.Υ. διατάσσει πλήρη έλεγχο του συνόλου των υποβληθεισών επιμετρήσεων και καλείται ο ανάδοχος με πρόσκληση της Δ.Υ. να υποβάλλει, εντός ταχθείσης με την πρόσκληση προθεσμίας, που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 3 ημερών και μεγαλύτερη των 10 ημερών, τα πραγματικά επιμετρητικά στοιχεία και να παράσχει εξηγήσεις.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ως **ανακριβείς** θεωρούνται οι επιμετρήσεις, που φέρουν προφανή υπολογιστικά σφάλματα ή παραλείψεις ή αναφορά λανθασμένου άρθρου του τιμολογίου και **δεν μπορούν να αποδοθούν σε πρόθεση του αναδόχου να εξαπατήσει τη Δ.Υ..**
- Ως **εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις** νοούνται οι επιμετρήσεις που εκ προθέσεως περιέχουν αναληθή επιμετρητικά στοιχεία.
- Οι ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις διορθώνονται οποτεδήποτε με πρωτοβουλία της Δ.Υ..
- Δικαίωμα διόρθωσης των ανακριβών επιμετρήσεων διατηρεί και ο ανάδοχος.
- Κατά των αποφάσεων της Δ.Υ. χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν υποβληθούν ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις και εφόσον αυτές είχαν ως συνέπεια την πληρωμή λογαριασμού, συντάσσεται σε βάρος του αναδόχου, με απόφαση της Δ.Υ., **αρνητικός λογαριασμός** για την επιστροφή του τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, **προσαυξημένου κατά ποσοστό 3%** ως ειδικής ποινικής ρήτρας στις περιπτώσεις εκ προθέσεως αναληθών επιμετρήσεων.

Επιμετρήσεις

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν παρέλθει άπρακτη η ταχθείσα ανωτέρω προθεσμία της παρ. 4 (3 - 10 ημερών) ή ο ανάδοχος καθ' υποτροπή προβαίνει στην υποβολή αναληθών επιμετρήσεων, τούτος **κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος** με απόφαση της Π.Α., κατόπιν εισήγησης της Δ.Υ. και καταπίπτει σε βάρος του η εγγύηση καλής εκτέλεσης.
- Ως υποτροπή θεωρείται ιδίως, η υποβολή τουλάχιστον τριών (3) αναληθών επιμετρήσεων.
- Κατά της απόφασης έκπτωσης χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174.
- Οι κυρώσεις της παρούσας δεν εμποδίζουν την επιβολή και άλλων κυρώσεων που προβλέπονται είτε σε διατάξεις του παρόντος είτε από διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Αφανείς εργασίες

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όταν πρόκειται για εργασίες, η ποσοτική επαλήθευση των οποίων δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών που συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, η οποία συνιστά διακριτή επιμέτρηση και περιλαμβάνει δήλωση περί της αλήθειας των στοιχείων, υπογράφεται δε, τόσο από τον ανάδοχο όσο και από τους τεχνικούς του άρθρου 139, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου.

Αφανείς εργασίες

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να ελέγξει τις εργασίες αυτές σε ημερομηνία, που δεν απέχει περισσότερο από 3 ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης.
- Ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση στην οποία επιβεβαιώνεται η εκτέλεση των εργασιών αυτών και υποβάλλεται αμελλητί στον προϊστάμενο της Δ.Υ..
- Η έκθεση συνοδεύεται απαραίτητα από επαρκή, για την τεκμηρίωση της εκτέλεσης των αφανών εργασιών, αριθμό ψηφιακών φωτογραφιών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου.

Αφανείς εργασίες

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο επιβλέπων είναι υποχρεωμένος να ανταποκριθεί στο αίτημα ελέγχου των αφανών εργασιών.
- Ακολούθως, ο ανάδοχος ενημερώνει **ηλεκτρονικά** τον προϊστάμενο της Δ.Υ..
- Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών μέσα στην ως άνω προθεσμία συνιστά υπερημερία του κυρίου του έργου, αν προκύπτει ότι ο ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτόν.
- Η έκθεση παραλαβής αφανών εργασιών συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν προσβάλλεται αυτοτελώς, παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης αυτής, που εκδίδει η Δ.Υ. εντός προθεσμίας 30 ημερών από την υποβολή της.

Χαρακτηρισμός και παραλαβή φυσικού εδάφους

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο χαρακτηρισμός και η παραλαβή του φυσικού εδάφους στο οποίο εκτελείται το έργο, γίνονται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς, που ορίζονται από τη Δ.Υ..
- Ο ορισμός των τεχνικών του προηγούμενου εδαφίου ανακοινώνεται στην Π.Α., η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον τεχνικό.
- Η Π.Α. μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει επιτροπή αποτελούμενη από τρεις (3) τουλάχιστον τεχνικούς για επανέλεγχο του χαρακτηρισμού και της παραλαβής του φυσικού εδάφους.
- Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της Π.Α..

Τελική Επιμέτρηση

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Δύο (2) μήνες το αργότερο μετά τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει στη Δ.Υ. την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων, η οποία υπογράφεται από τον ανάδοχο και από έναν τουλάχιστον από τους τεχνικούς του άρθρου 139.
- Στην τελική επιμέτρηση εμφανίζονται διακριτά οι συμβατικές εργασίες, οι οποίες εκτελέστηκαν με βάση τη σύμβαση ή με εγκεκριμένους Α.Π.Ε. και οι εξωσυμβατικές, έστω και αν εκκρεμεί η διαδικασία τακτοποίησής τους.

Τελική Επιμέτρηση

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η τελική επιμέτρηση ελέγχεται από τον επιβλέποντα, ο οποίος υποβάλλει εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών προς τη Δ.Υ. σχετική έκθεση.
- Η Δ.Υ. υποχρεούται, εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της έκθεσης του προηγούμενου εδαφίου, να εκδώσει απόφαση περί της έγκρισης αυτής.
- Σε περίπτωση εμφάνισης διαφορών μεταξύ επιμέρους επιμετρήσεων και τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος υποχρεούται, εντός της ταχθείσας από τη Δ.Υ. προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ημερών, να προβεί σε πλήρη και αιτιολογημένη απόδειξη της εμφανιζόμενης διαφοράς.

Τελική Επιμέτρηση

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν δεν υποβληθεί από τον ανάδοχο τελική επιμέτρηση, **το αργότερο εντός 2 μηνών** από την κοινοποίηση προς αυτόν της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών, επιβάλλεται σε βάρος του, για κάθε συμπληρωμένο μήνα καθυστέρησης, **ειδική ποινική ρήτρα ποσοστού δύο χιλιοστών (2%)** επί του συνολικού ποσού που έχει καταβληθεί στον ανάδοχο μέχρι τότε για την όλη σύμβαση.
- Η ποινική ρήτρα επιβάλλεται με απόφαση της Δ.Υ. και για **έξι (6)** το πολύ μήνες καθυστέρησης.

Τελική Επιμέτρηση

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ανεξάρτητα από την επιβολή της ποινικής ρήτρας και μετά την πάροδο του χρόνου επιβολής της, η τελική επιμέτρηση συντάσσεται από τη Δ.Υ. που μπορεί να χρησιμοποιήσει γι' αυτό ιδιώτες τεχνικούς και συνεργεία καταλογίζοντας τη σχετική δαπάνη σε βάρος του αναδόχου.
- Η τελική επιμέτρηση που συντάσσεται με αυτόν τον τρόπο κοινοποιείται στον ανάδοχο, και αν δεν την αμφισβητήσει με ένσταση, τούτη καθίσταται οριστική και απρόσβλητη ως προς τις παραδοχές της.

Τελική Επιμέτρηση

Άρθρο 151 Ν.4412/16 – Άρθρο 70 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με δικαίωμά του από την εκτέλεση της σύμβασης, αν αυτό δεν έχει αποσβεστεί και η σχετική αξίωση παραγραφεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 173, περί αποσβέσεων δικαιωμάτων του αναδόχου, ή αν το σχετικό δικαίωμα δεν έχει αποσβεστεί ή παραγραφεί.
- Μετά την υποβολή ή σύνταξη κατά την παρ. 6 της τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει σχετικές απαιτήσεις παρά μόνο για οψιγενείς αιτίες.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις

Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μετά από τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που ορίζει η σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των ποσών από εργασίες που εκτελέστηκαν, τα οποία οφείλονται σε αυτόν.
- Οι λογαριασμοί αυτοί στηρίζονται στις επιμετρήσεις των εργασιών και στις δηλώσεις γνωστοποίησης αφανών εργασιών.
- Απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στον λογαριασμό εργασίες που δεν έχουν επιμετρηθεί.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις
Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για την πληρωμή εργασιών που αποτελούν συμπληρωματικές ή νέες (υπερσυμβατικές) εργασίες, ο ανάδοχος συντάσσει χωριστό λογαριασμό μετά από τη συμβατική τακτοποίησή τους, σύμφωνα με τα άρθρα 155, περί επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών, και 156, περί ειδικών θεμάτων τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών νέων εργασιών.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις

Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη Δ.Υ. που τους ελέγχει, τους διορθώνει και τους εγκρίνει **μέσα σε 1 μήνα.**
- Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει **ασάφειες ή ανακρίβειες, σε βαθμό που να είναι δυσχερής η διόρθωση του,** η Δ.Υ., με εντολή της προς τον ανάδοχο, επισημαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του.
- Στην περίπτωση αυτή η οριζόμενη **μηνιαία προθεσμία** για τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού **αρχίζει από την επανυποβολή,** ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο.
- Η παράλειψη εμπρόθεσμου ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού αποτελούν **πειθαρχικά παραπτώματα** για τα αρμόδια όργανα της Δ.Υ..

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις

Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του αναδόχου («πληρωτέο εργολαβικό αντάλλαγμα»).
- Προϋπόθεση πληρωμής της πιστοποίησης είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής.
- Το τιμολόγιο του αναδόχου που αφορά στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που θα πληρωθεί, καθώς και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσία της Α.Α. που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του.
- Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις στο εργολαβικό αντάλλαγμα γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις

Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Λογαριασμός που πληρώθηκε χωρίς έλεγχο, λόγω παρέλευσης της πιο πάνω μηνιαίας προθεσμίας, ή που βασίστηκε σε επιμέτρηση που διορθώθηκε, ελέγχεται και διορθώνεται από την υποβολή ή επανυποβολή του και οι προκύπτουσες διαφοροποιήσεις λαμβάνονται υπόψη σε επόμενο λογαριασμό ή κατά τη σύνταξη αρνητικού λογαριασμού.
- Η Δ.Υ. ελέγχει, εγκρίνει και διορθώνει τον λογαριασμό με ή και χωρίς την υπογραφή του επιβλέποντος.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις

Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όταν συντρέχει περίπτωση σύνταξης αρνητικού λογαριασμού είτε ενδιάμεσα κατά την εξέλιξη του έργου είτε και κατά τον τελικό λογαριασμό, αυτός μπορεί να συνταχθεί από τη Δ.Υ. και το ποσό του πρέπει να καταβληθεί από τον ανάδοχο μέσα σε 1 μήνα από την κοινοποίηση του λογαριασμού σε αυτόν, άλλως καταπίπτουν ισόποσα σε βάρος του οι εγγυητικές επιστολές που έχουν κατατεθεί στον κύριο του έργου, εφόσον δεν υπάρχει ανεξόφλητο εργολαβικό αντάλλαγμα.
- Αν ασκηθεί ένσταση κατά του αρνητικού λογαριασμού, η κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής αναστέλλεται μέχρι την έκδοση απόφασης επ' αυτών.

Λογαριασμοί – Πιστοποιήσεις
Άρθρο 152 Ν.4412/16 – Άρθρο 71 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού **καθυστερήσει** χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, **πέραν του ενός (1) μήνα από την υποβολή του ή την επανυποβολή του**, οφείλεται τόκος υπερημερίας, σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).
- Ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες **δέκα (10) ημέρες** μετά από την κοινοποίηση στη Δ.Υ. ειδικής έγγραφης δήλωσης.

Αναθεώρηση τιμών

Άρθρο 153 Ν.4412/16 – Άρθρο 72 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:
$$\Delta T_n = T [A_n/A_0 - 1] * (1-s)$$
- **T**: η υπόψη τιμή της σύμβασης,
- **ΔT_n** : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο n ,
- **A_0** : τιμή που προκύπτει αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους
- **A_n** : τιμή που προκύπτει όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου n

Αναθεώρηση τιμών

Άρθρο 153 Ν.4412/16 – Άρθρο 72 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- $s = \sigma + 0,01 v$
- $\sigma = 0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων
- v : ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμιά από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. **Ο v παύει να αυξάνει όταν το σ γίνει 0,20.**

Αναθεώρηση τιμών

Άρθρο 153 Ν.4412/16 – Άρθρο 72 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατ' εξαίρεση από το Δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής s ορίζεται από τη σχέση $s = \sigma = 1$.
- Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το Γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το Δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το Γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1).
- Με απόφαση του Υπ. Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γ.Γ.Υ. μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του Γ' τριμήνου του 2012.

Αναθεώρηση τιμών

Άρθρο 153 Ν.4412/16 – Άρθρο 72 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για δημόσια έργα που εκτελούνται από ημεδαπές Α.Α., εκτός Ελλάδας, σε χώρα της Ε.Ε. η αναθεώρηση τιμών υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

$$\Delta A_n = A_0 * (\Gamma \Delta T K_n / \Gamma \Delta T K_0 - 1) * (1 - \sigma)$$

- **ΓΔΤΚ**: Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, διαπιστώνεται και υπολογίζεται για την εξεταζόμενη αναθεωρητική περίοδο (ημερολογιακό τρίμηνο) από την Επιτροπή Διαπιστώσεως Τιμών Δημοσίων Έργων με βάση τη σχετική δημοσιευόμενη χρονοσειρά μηνιαίων δεικτών της Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας που κατασκευάζεται το έργο.
- **σ**: ορίζεται με Απόφαση του Υπ. Υποδομών και Μεταφορών.
- Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και στις συμβάσεις των παραπάνω έργων, που βρίσκονται σε εξέλιξη, ανεξαρτήτως του χρόνου δημοπράτησης τους.

Απολογιστικές εργασίες

Άρθρο 154 Ν.4412/16 – Άρθρο 73 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου πλην της περίπτωσης του άρθρου 126, ο ανάδοχος όταν του δοθεί ειδική εντολή από τη Δ.Υ. είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, **μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 15% της αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ και έως του κατώτατου ορίου του άρθρου 5, εφόσον επιτρέπεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 132.**
- **Στο ανωτέρω ποσοστό περιλαμβάνεται σωρευτικά και η αξία των πρόσθετων επειγουσών εργασιών του άρθρου 155.**

Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες

Άρθρο 155 Ν.4412/16 – Άρθρο 74 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Υπό την επιφύλαξη των οριζομένων στο άρθρο 156, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν κατεπείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την Π.Α. η εκτέλεση τους πριν από τη σύνταξη Α.Π.Ε. και **μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 15% της αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ.**
- Στο ανωτέρω ποσοστό περιλαμβάνεται σωρευτικά και η αξία των απολογιστικών εργασιών της παρ. 10 του άρθρου 154.
- Για την έγκριση αυτήν η Δ.Υ. συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του κατεπείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για νέες εργασίες.

Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες

Άρθρο 155 Ν.4412/16 – Άρθρο 74 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες αυτές, που επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς και πριν από την έγκριση Α.Π.Ε. και να ενσωματώνονται στον επόμενο Α.Π.Ε..
- Οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές **μειωμένες κατά 20%**.
- Αν η ενδεικτική τιμή προκύπτει από παρατηρητήριο τιμών, υποχρεωτικά ως τιμή τίθεται η **μέση τιμή του παρατηρητηρίου τιμών μειωμένη κατά 10%**.

Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκεια τους

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου διαπιστώσει, ότι προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται, είτε κατά το είδος είτε κατά την ποσότητα, στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες:
  - δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις Α.Α.
  - ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίηση της χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική της φύση.

Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκεια τους

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Εκτός της ανάθεσης συμπληρωματικών εργασιών, η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται και ως προς άλλους όρους της, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου διαπιστώσει, ότι η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή και η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης.

Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκεια τους

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Οποιαδήποτε αύξηση** του συμβατικού ανταλλάγματος που μπορεί να προκύψει από τις ως άνω τροποποιήσεις **δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50%** της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς την αναθεώρηση και τον Φ.Π.Α..
- Στο ως άνω ποσό **συμπεριλαμβάνεται** και η αμοιβή για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών για την υλοποίηση των τροποποιήσεων.
- Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών **δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50%** της αξίας της αρχικής σύμβασης.

Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκεια τους

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η εκτέλεση του έργου με τις αναγκαίες τροποποιήσεις είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η συμφωνία για την τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, **απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.**
- Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται υπόψη οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παρ. 4, 5 και 6.

Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Εργασιών (Α.Π.Ε.)

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Κάθε τροποποίηση της σύμβασης συνοδεύεται από Α.Π.Ε.** που περιλαμβάνει ιδίως, τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης.
- Περιλαμβάνει ακόμη και το κονδύλιο των απρόβλεπτων, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση, και Φ.Π.Α..
- Οι δαπάνες για εγκεκριμένες αποζημιώσεις μη υποκείμενες σε Φ.Π.Α. περιλαμβάνονται σε διακριτή ενότητα του Α.Π.Ε. για την καταγραφή της οικονομικής εικόνας του έργου.

Επουσιώδεις τροποποιήσεις σύμβασης

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Επουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης μπορούν να γίνουν ως εξής:**
  - Μπορεί να συμφωνηθεί τροποποίηση της σύμβασης συνολικού ύψους που δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του άρθρου 5 και μέχρι του ποσοστού 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς να ελέγχονται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 132, περί τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, καθώς και των περ. β' και γ' της παρ. 1 του παρόντος.

Επουσιώδεις τροποποιήσεις σύμβασης – Χρήση απροβλέπτων

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Με το κονδύλιο των απρόβλεπτων δαπανών που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση μπορούν να καλύπτονται ιδίως, δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά από την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής, οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση.

Επουσιώδεις τροποποιήσεις σύμβασης – Χρήση επί έλασσον δαπανών

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι συμβατικές ποσότητες εργασιών μίας σύμβασης εκτέλεσης δημόσιου έργου επιτρέπεται να μειωθούν και η δαπάνη που εξοικονομείται (**«επί έλασσον δαπάνη»**) να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση άλλων εργασιών της ίδιας εργολαβίας, **εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:**
  - Αναφέρεται ρητά η δυνατότητα αυτή στη διακήρυξη, τη σύμβαση και τα συμβατικά τεύχη.
  - Δεν τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» της προκήρυξης, ούτε οι προδιαγραφές του έργου, όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη, ούτε καταργείται ομάδα εργασιών της αρχικής σύμβασης.

Επουσιώδεις τροποποιήσεις σύμβασης – Χρήση επί έλασσον δαπανών

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Δεν θίγεται η πληρότητα, ποιότητα και λειτουργικότητα του έργου.
- Δεν χρησιμοποιείται για την πληρωμή νέων εργασιών που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση.
- Δεν υπερβαίνει η δαπάνη αυτή, κατά τον τελικό εγκεκριμένο Α.Π.Ε. του έργου, ποσοστό 20% της συμβατικής δαπάνης ομάδας εργασιών του έργου ούτε, αθροιστικά, ποσοστό 10% της δαπάνης της αρχικής αξίας σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεώρηση τιμών και απρόβλεπτες δαπάνες. Στην αθροιστική αυτή ανακεφαλαίωση λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεταφορές δαπάνης από μία ομάδα εργασιών σε άλλη.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- **Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.)**

Αν στον Α.Π.Ε. περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο Α.Π.Ε. συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- **Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων ως εξής:**
  - α) για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,
  - β) για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται, σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και
  - γ) για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

Περίπτωση γ): Εξακρίβωση κόστους

- Η εξακρίβωση του κόστους γίνεται από επιτροπή που **συγκροτείται από τη Δ.Υ.** και αποτελείται από **3 τεχνικούς υπαλλήλους**, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα.
- Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και ο επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος.
- Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό η επιτροπή **συγκροτείται από 2 τεχνικούς υπαλλήλους**, μη αποκλειόμενης της συμμετοχής στην επιτροπή του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της Δ.Υ..

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

Περίπτωση γ): Εξακρίβωση κόστους

- Η Π.Α. μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας.
- Στοιχεία που έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής της ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, **δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό τιμών.**

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Η περίπτωση γ) εφαρμόζεται μόνο για το μέρος της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α) ή β).
- Στην «ανάλυση της τιμής» διαχωρίζονται τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με την περίπτωση γ) από τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α) ή β).

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

Διορθωτικές τιμές:

- Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω **συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.**

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Ο κανονισμός νέων τιμών γίνεται με τις βασικές τιμές ιδίως των ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων, σύμφωνα με τα **πρακτικά διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών εργατικών και μισθωμάτων** από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων **Ε.Δ.Τ.Δ.Ε. του Γ' Τριμήνου 2012.**
- Οι προκύπτουσες από πρόσφατα στοιχεία κόστους τιμές ανάγονται στο χρόνο εκκίνησης της αναθεώρησης με αντίστροφη εφαρμογή του σχετικού τύπου της αναθεώρησης.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οι τιμές που κανονίζονται, σύμφωνα με την περίπτωση β) υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, ρητή ή τεκμαρτή.
- Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση α), αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής της περίπτωσης γ) που κανονίζεται, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α) ή β).
- Οι τιμές ιδίως των υλικών των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

**Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)**

- Οι Α.Π.Ε. και τα Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. που τους συνοδεύουν **συντάσσονται από τη Δ.Υ.** και υπογράφονται από τον ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη.
- Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, του κοινοποιείται ο Α.Π.Ε. και τα πρωτόκολλα, σύμφωνα με το άρθρο 143.
- Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, δικαιούται να υποβάλει ένσταση.

Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. – Α.Π.Ε.

Άρθρο 156 Ν.4412/16 – Άρθρο 75 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο Α.Π.Ε. και τα Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. εγκρίνονται με ή χωρίς διορθώσεις από την Π.Α., στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την ένσταση του αναδόχου, την αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία.
- Αν έχει υποβληθεί ένσταση διατυπώνεται και η γνώμη της Δ.Υ. στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής.
- Σε περίπτωση άσκησης ένστασης η Π.Α. οφείλει να αναμείνει την απόφαση επ' αυτής πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε..
- Μετά την έγκριση του Α.Π.Ε., ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματα του για επίλυση της διαφοράς.

Βλάβες στα έργα – Ευθύνη αναδόχου

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μέχρι την παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία, **εκτός** αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου **ή** αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση.
- Ο ανάδοχος **υποχρεούται** να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από τον φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που διαπιστώνονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την παραλαβή.

Βλάβες στα έργα – Ευθύνη αναδόχου

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματος του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.
- Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωση του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

Βλάβες στα έργα – Ευθύνη αναδόχου

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμιά αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή σε μη χρήση των κατάλληλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας.
- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

Βλάβες, κλοπές, βανδαλισμοί κατά τη χρήση

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν το έργο ή τμήμα αυτού παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή **οι βλάβες, κλοπές ή βανδαλισμοί από τη χρήση**, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, **βαρύνουν τον κύριο αυτού εκτός** αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση.
- Εργασίες για αποκατάσταση των παραπάνω βλαβών, **εκτελούνται μόνο μετά από έγγραφη εντολή της Δ.Υ.**, η οποία κοινοποιείται απαραίτητα στην Π.Α..
- Για διαπίστωση της εκτέλεσης των εργασιών αυτών **συντάσσεται πρωτόκολλο** μεταξύ του προϊσταμένου της Δ.Υ. και του αναδόχου.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από **ανωτέρα βία**, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.
- Για να αναγνωρισθεί η παραπάνω αποζημίωση, ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη Δ.Υ., το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωση της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί.
- Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η δήλωση υποβάλλεται σε **ανατρεπτική προθεσμία 10 ημερών** από την επέλευση της βλάβης.
- Για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί, η προθεσμία ορίζεται σε **20 ημέρες**.
- Ο επιβλέπων προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την εξακρίβωση του περιεχομένου της δήλωσης και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν σε **αντιπαράσταση με τον ανάδοχο**, ο οποίος καλείται προς τούτο και υποχρεούται να συντάξει σχετική έκθεση διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε **10 ημέρες**, η οποία κοινοποιείται στον ανάδοχο.
- Η μη παράσταση του αναδόχου κατά την αυτοψία δεν κωλύει τη σύνταξη της έκθεσης.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Στην έκθεση εκτίθενται τα αίτια που συνιστούν την ανωτέρα βία, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί.
- Εφόσον η βλάβη αποδίδεται σε ανωτέρα βία, εξετάζεται επίσης η ύπαρξη ευθύνης του αναδόχου προς αποφυγή ή μετριασμό της βλάβης, προσδιορίζονται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνονται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος, εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση της έκθεσης, γνωστοποιεί στη Δ.Υ. αν συμφωνεί με το περιεχόμενο αυτής, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της.
- Η Δ.Υ., εντός προθεσμίας 10 ημερών, εκδίδει απόφαση με την οποία αποδέχεται, τροποποιεί ή απορρίπτει, μερικά ή συνολικά, αιτιολογημένα την έκθεση του επιβλέποντος.
- Αν το έργο χρησιμοποιείται, η υπηρεσία που το χρησιμοποιεί ειδοποιεί αμελλητί τη Δ.Υ. για παρουσιαζόμενες βλάβες.
- Κατά της ανωτέρω απόφασης επιτρέπεται ένσταση κατ' άρθρο 174.
- Η ένσταση είναι απαράδεκτη, εφόσον η απόφαση υιοθετεί την έκθεση και αυτή έγινε δεκτή από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές.
- Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.
- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει άμεσα, μετά την απόφαση της Δ.Υ., τις εργασίες προς αποκατάσταση της βλάβης.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της Δ.Υ. μπορεί να εγκρίνει και πριν από την επίδοση της δήλωσης του αναδόχου, την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, στο μέτρο του δυνατού, έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο.
- Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 157 και κοινοποιείται στην Π.Α..
- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην κατασκευή των διατασσόμενων εργασιών χωρίς χρονοτριβή, διαθέτοντας γι' αυτό όλο το δυναμικό της οργάνωσης του.

Βλάβες από ανωτέρα βία

Άρθρο 157 Ν.4412/16 – Άρθρο 76 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η Δ.Υ. μπορεί, όταν διαπιστώσει ανεπάρκεια της οργάνωσης του αναδόχου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων, να εγκρίνει την κατασκευή μέρους ή και του συνόλου των διατασσόμενων εργασιών με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο.
- Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου, **εκτός αν με την απόφαση της Δ.Υ.** καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.

Ελαττώματα – Ειδική διαταγή

Άρθρο 159 Ν.4412/16 – Άρθρο 77 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την παραλαβή οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο, κοινοποιείται σε αυτόν **ειδική διαταγή της Δ.Υ..**
- Με την ειδική διαταγή προσδιορίζονται τα ελαττώματα, καθορίζεται αν είναι **ουσιώδη, επουσιώδη ή και επικίνδυνα** και τάσσεται εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους.
- Στην αποκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνεται η καθαίρεση των ελαττωματικών εργασιών και η ανακατασκευή τους, αν αυτό επιβάλλεται.

Ελαττώματα – Ειδική διαταγή

Άρθρο 159 Ν.4412/16 – Άρθρο 77 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες** και η αποκατάσταση του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες με την ειδική διαταγή **καθορίζεται ποσοστό μείωσης της αμοιβής του αναδόχου** για τις αντίστοιχες εργασίες.
- Στην περίπτωση αυτή η διαταγή μπορεί να περιλαμβάνει και την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για τον περιορισμό του ελαττώματος.
- Ο ανάδοχος δύναται να ασκήσει **ένσταση** στην περίπτωση της ειδικής διαταγής της παρ. 3 του άρθρου 159, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας **10 ημερών** από την κοινοποίησή της.

Ελαττώματα – Ειδική διαταγή

Άρθρο 159 Ν.4412/16 – Άρθρο 77 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Με την εμπρόθεσμη ένσταση αναστέλλεται η υποχρέωση εκτέλεσης των εργασιών μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί αυτής, **εκτός** αν οι χαρακτηρισθείσες ως κακότεχνες εργασίες πρέπει να αποκατασταθούν άμεσα, προκειμένου να μην καθυστερεί η εκτέλεση του έργου.
- Στην περίπτωση αυτήν, οι εργασίες για την άρση του ελαττώματος εκτελούνται άμεσα από τον ανάδοχο.
- Αν ο ανάδοχος με την ένστασή του ζητεί τη διενέργεια εργαστηριακών ερευνών ή άλλων δοκιμών για την εξακρίβωση του ελαττώματος, οι εργασίες αυτές **εκτελούνται αφού εκδοθεί απόφαση επί της ένστασης**, η οποία δεν μπορεί να εκδοθεί πριν την έκδοση των αποτελεσμάτων των εργαστηριακών δοκιμών.

Ελαττώματα – Ειδική διαταγή
Άρθρο 159 Ν.4412/16 – Άρθρο 77 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν τελικά ύστερα από την ένσταση ή τη δικαστική προσφυγή **δικαιωθεί ο ανάδοχος**, έχει το δικαίωμα να πληρωθεί με τους συμβατικούς όρους και τιμές για τις πρόσθετες εργασίες.
- Αν οι εργασίες διατάχθηκαν ύστερα από την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων του αναδόχου, **συντάσσονται νέες τιμές** που λαμβάνουν υπόψη τους και το γεγονός αυτό.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η διαδικασία έκπτωσης κινείται **υποχρεωτικά** κατά του αναδόχου, αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:
  - Καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της συμβάσεως την έναρξη των εργασιών ή την υποβολή του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.
  - Υπερβεί με υπαιτιότητα του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Υπερβεί με υπαιτιότητα του και κατ' επανάληψη, κατά 2 τουλάχιστον μήνες **τμηματική προθεσμία** του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.
- Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές.
- Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος.
- Διαπιστωθεί ότι προσκόμισε **πλαστή εγγυητική επιστολή** ή ότι προσκόμισε **πλαστά δικαιολογητικά του άρθρου 103**, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών, κατά την υπογραφή της σύμβασης.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 143, ειδική πρόσκληση της Δ.Υ., εκτός της περίπτωσης της παρ. 5 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης σύναψης σύμβασης, η οποία αναφέρεται απαραίτητα στις διατάξεις του άρθρου 160 και περιλαμβάνει συγκεκριμένη αναλυτική περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία, με εκτίμηση του κόστους εφόσον αφορούν τιμολογούμενες εργασίες.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή ανάλογη του χρόνου που απαιτείται κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών.
- Δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 10 ημέρες, ούτε και μεγαλύτερη από 30 ημέρες.
- Όταν ζητείται η λήψη μέτρων για την αποτροπή επείγοντος κινδύνου, η προθεσμία που τάσσεται μπορεί να είναι μικρότερη των 10 ημερών.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται η κοινοποίηση ειδικής πρόσκλησης και η έκπτωση κηρύσσεται άμεσα, ύστερα από προηγούμενη ακρόαση, κατόπιν κλήσης η οποία επιδίδεται προ **5 ημερών**, με απόφαση της Δ.Υ., στις περιπτώσεις που ο ανάδοχος υποπίπτει, αποδεδειγμένα, σε ένα από τα αδικήματα ή τα πειθαρχικά παραπτώματα που επισύρουν τον αποκλεισμό του, σύμφωνα με την διακήρυξη του διαγωνισμού στον οποίο αναδείχθηκε ανάδοχος, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των παρ. 6 έως 12 του άρθρου 160.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενο της, κηρύσσεται έκπτωτος αμέσως και πάντως πριν από την παρέλευση 15 ημερών από την πάροδο της προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της Δ.Υ..
- Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που εκτέλεσε ο ανάδοχος, σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση, με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και ενέργειες που δεν συμμορφώθηκε.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική.
- Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας.

Έκπτωση αναδόχου

Άρθρο 160 Ν.4412/16 – Άρθρο 78 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η έκπτωση καταστεί οριστική, ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό.
- Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτραπεί στον έκπτωτο ανάδοχο να συμπληρώσει ημιτελείς εργασίες, ώστε να καταστεί δυνατή η επιμέτρηση τους ή να εκτελέσει εργασίες προς άρση ή αποτροπή κινδύνων.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης, για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης:**
  - Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από **3 μήνες** με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.
  - Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξη τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των **3 μηνών** από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την υποβολή ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 152, η διάλυση μπορεί να ζητηθεί μετά **δύμηνο** από τη δήλωση διακοπής των εργασιών.
- Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την **οριακή προθεσμία**. Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50 απαιτείται η διακοπή να καταλαμβάνει τόσο τις εργασίες κατασκευής όσο και εκείνες της μελέτης.
- Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 138, περί γενικών υποχρεώσεων αναδόχου, ή αν παρέλθουν οι προθεσμίες του άρθρου 148, περί ποινικών ρητρών.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, για διακοπή των εργασιών, ο ανάδοχος υποβάλλει την **ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών** στον προϊστάμενο της Δ.Υ.. Με τη δήλωση αυτή:
  - Καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, που αποδίδεται στον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου, η οποία προκαλεί τη διακοπή των εργασιών.
  - Δίνονται στοιχεία για τα τμήματα του έργου που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τη διακοπή των εργασιών και για την εκτίμηση της αξίας τους.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Περιγράφονται τα τμήματα του έργου που υπολείπονται για εκτέλεση και αιτιολογείται για καθένα από αυτά η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής, λόγω της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, αν πρόκειται για τέτοια περίπτωση.
- **Δήλωση που δεν περιλαμβάνει τα ανωτέρω στοιχεία, δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα.**
- Η δήλωση κοινοποιείται και στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μετά την επίδοση της ειδικής δήλωσης, η Δ.Υ. εξακριβώνει μέσα σε **15 ημέρες** τα στοιχεία της δήλωσης και εκδίδει απόφαση που αποδέχεται ή απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης.
- Αν περάσει διάστημα μεγαλύτερο των **3 μηνών** από την υποβολή της ειδικής δήλωσης του αναδόχου, για διακοπή των εργασιών με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου ή **2 μηνών**, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμών, **ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης.**
- Στην περίπτωση αυτή, τα στοιχεία των προηγούμενων παραγράφων συνεκτιμώνται για το σχηματισμό γνώμης στο αίτημα του αναδόχου.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν ο ανάδοχος ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, **λόγω παρέλευσης της οριακής προθεσμίας** με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η απόφαση της Δ.Υ. πρέπει να κοινοποιηθεί αμελλητί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία **30 ημερών**.
- Μέχρι τότε, όπως και σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, οι εργασίες συνεχίζονται μέχρι την επίλυση της σχετικής διαφοράς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Το δικαίωμα του αναδόχου για αίτηση διάλυσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το στοιχείο α' και από το στοιχείο β' της παρ. 2 του άρθρου 161, **ασκείται μόνο μετά πάροδο 3 μηνών από την υπογραφή της σύμβασης**, αν σε αυτή δεν ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών ή από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής των εργασιών.
- Η αίτηση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στη Δ.Υ. και κοινοποιείται στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.
- Για την αίτηση αποφασίζει η Δ.Υ. που κοινοποιεί την απόφαση της στην Π.Α..

Διακοπή εργασιών - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 161 Ν.4412/16 – Άρθρο 79 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, **αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε 2 μήνες** από την επίδοση της αίτησης στη Δ.Υ, **θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή.**
- Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών.
- Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, μπορεί να διενεργηθεί η παραλαβή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Όταν λήξει η προθεσμία περάτωσης του συνόλου ή τμημάτων του έργου, ο επιβλέπων ή το εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης αναφέρει εγγράφως στη Δ.Υ., **μέσα σε διάστημα 30 ημερών** από τη λήξη του εγκεκριμένου χρόνου περαίωσης, αν τα έργα έχουν περατωθεί και έχουν υποστεί ικανοποιητικά τις δοκιμασίες που προβλέπονται στη σύμβαση, καθώς επίσης **επανελέγχει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις, με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις και αναγράφει τις παρατηρήσεις του για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων.**

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν τα έργα δεν έχουν περατωθεί ή έχουν περατωθεί, αλλά οι εργασίες κρίνονται απορριπτές ή ελαττωματικές, με ουσιώδεις ή επουσιώδεις ελλείψεις που πρέπει να αποκατασταθούν, ο υπόχρεος του προηγούμενου εδαφίου αναφέρει εντός της άνω προθεσμίας τα παραπάνω με έκθεσή του προς τον προϊστάμενο της Δ.Υ..
- **Επουσιώδεις** θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου.
- Αν στην έκθεση περιέχεται διαπίστωση περί καταβολής στον ανάδοχο ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων ή εγείρονται δικαιώματα σε βάρος του αναδόχου, η Δ.Υ. συντάσσει **αρνητικό λογαριασμό** σε βάρος του αναδόχου.

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν οι εργασίες έχουν περατωθεί, ο προϊστάμενος της Δ.Υ., **μέσα σε 10 ημέρες από την παραλαβή της πιο πάνω έκθεσης**, εκδίδει βεβαίωση για την ημέρα κατά την οποία περατώθηκαν οι εργασίες του έργου (βεβαίωση περάτωσης των εργασιών), την οποία κοινοποιεί αμελλητί στον ανάδοχο.
- Εάν η βεβαίωση δεν εκδοθεί μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, τότε θεωρείται ότι **έχει εκδοθεί αυτοδίκαια 30 ημέρες μετά από την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής έγγραφης όχλησης** και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 141, περί πειθαρχικών παραβάσεων.

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών
Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν στις εργασίες που έχουν περατωθεί διαπιστωθούν επουσιώδεις μόνο ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, ο προϊστάμενος της Δ.Υ., γνωστοποιεί με διαταγή του προς τον ανάδοχο τις ελλείψεις που έχουν επισημανθεί και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους.
- Στην περίπτωση αυτή η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά την εμπρόθεσμη αποκατάσταση των ελλείψεων και αναφέρει το χρόνο που περατώθηκε το έργο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αποκατάστασης.

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- **Αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις ή αν δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, τα άρθρα 159, περί ακαταλληλότητας υλικών ελαττωμάτων παράλειψης συντήρησης και 160, περί έκπτωσης αναδόχου.**

Βεβαίωση περάτωσης εργασιών
Άρθρο 168 Ν.4412/16 – Άρθρο 82 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μετά από την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών, η Δ.Υ. συντάσσει και διαβιβάζει στην υπηρεσία που είχε την αρμοδιότητα κήρυξης της απαλλοτρίωσης των ακινήτων που χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα των απαλλοτριωθέντων ακινήτων που δεν χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία της επιστροφής τους στους προηγούμενους ιδιοκτήτες τους ή της ελεύθερης διάθεσής τους, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 2882/2001 (Α' 17), περί ανάκλησης συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

Διοικητική παραλαβή για χρήση
Άρθρο 169 Ν.4412/16 – Άρθρο 83 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Οποτεδήποτε και πριν από την παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί, μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής.
- Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της Δ.Υ., του επιβλέποντος, εκπροσώπου της υπηρεσίας συντήρησης, εφόσον αυτή έχει καθοριστεί και του αναδόχου.
- Αν το έργο παραδίδεται για χρήση σε υπηρεσία άλλη από τον φορέα κατασκευής του, συμπράττει στο πρωτόκολλο και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής.

Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

Άρθρο 171 Ν.4412/16 – Άρθρο 85 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Χρόνος εγγύησης: 15 μήνες, υπό την επιφύλαξη των οριζομένων στα έγγραφα της σύμβασης στην περίπτωση που κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν η προσαύξηση του χρόνου εγγύησης.
- Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχομένως και με ιδιαίτερο αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από **5 έτη**.
- Για έργα προϋπολογισμού δημοπράτησης **μέχρι 250.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ**, εφόσον η φύση των εργασιών το επιτρέπει ή για έργα που δεν νοείται μακροχρόνια συντήρησή τους, μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να καθορίζεται χρόνος εγγύησης **μικρότερος των 15 μηνών**.

Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

Άρθρο 171 Ν.4412/16 – Άρθρο 85 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο χρόνος εγγύησης **αρχίζει** από την επομένη της έκδοσης της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών.
- Κατά το χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να επιθεωρεί τακτικά τα έργα, να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους.
- Εργασίες για την αποκατάσταση βλαβών κλοπών ή βανδαλισμών από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου εκτελούνται με έγκριση της υπηρεσίας και η δαπάνη αποδίδεται στον ανάδοχο ή οι εργασίες αυτές εκτελούνται από την υπηρεσία.

Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

Άρθρο 171 Ν.4412/16 – Άρθρο 85 Ν.4782/21

(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά το χρόνο εγγύησης, οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου ή όπως αλλιώς προβλέπεται στα συμβατικά τεύχη.
- Οι εργασίες και ενέργειες συντήρησης καταγράφονται σε ειδικό τεύχος ο μορφότυπος του οποίου και η συχνότητα καταγραφής προβλέπεται στα συμβατικά τεύχη ή συμφωνούνται με την Δ.Υ..

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Στην παραλαβή παραλαμβάνονται οι εργασίες **ποσοτικά και ποιοτικά.**
- Οι εργασίες συμπληρωματικών συμβάσεων παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης.
- Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται το περιεχόμενο του «μητρώου έργου», τα τεύχη, οι εκθέσεις, τα σχέδια, οι πίνακες, τα ηλεκτρονικά δεδομένα και τα λοιπά στοιχεία που το συνοδεύουν, καθώς και η μορφή των στοιχείων αυτών.
- Υπ' αριθμ. **ΔΝΣγ/οικ.38108/ΦΝ466/17 (ΦΕΚ 1956 Β/07-06-2017)** Απόφαση σχετικά με το Περιεχόμενο του Μητρώου Έργου.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η παραλαβή διενεργείται μέσα σε προθεσμία 3 μηνών μετά από την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης.
- Μετά από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει διενεργηθεί αυτοδίκαια και η Π.Α. εκδίδει υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη, επιβάλλονται δε στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές της παρ. 3 του άρθρου 141, περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Για τη διενέργεια της παραλαβής η Π.Α. ορίζει, τουλάχιστον 3 μήνες πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της Δ.Υ..
- Η επιτροπή είναι **πενταμελής** και αποτελείται από:
  - **3 τεχνικούς υπαλλήλους** με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Π.Α., πλην του **Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη Α.Α.** και
  - **2 εκπροσώπους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ** σε περιπτώσεις αμιγώς γεωτεχνικών έργων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της Π.Α., εντός **20 ημερών, από την υποβολή του αιτήματος.**

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής.
- Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των 3 τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο.
- Ο ανάδοχος μπορεί να ορίσει εκπρόσωπό του ως παρατηρητή των εργασιών της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου.
- Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, και ο πρόεδρος της επιτροπής δικαιούνται για τη διενέργεια της παραλαβής ιδιαίτερη αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου (θα εκδοθεί σχετική ΚΥΑ).

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, αιτιολογεί τις τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που δεν έχουν εκτελεσθεί ή για υλικά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ή για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων.
- Πέραν των ως άνω παρατηρήσεων, η επιτροπή δεν έχει δικαίωμα ελέγχου των οικονομικών παραμέτρων και των διαδικασιών της εκτέλεσης εν γένει του έργου.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Η επιτροπή επίσης ελέγχει κατά το δυνατόν την ποιότητα των εργασιών και αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, ουσιώδεις ή επουσιώδεις που πρέπει να αποκατασταθούν ή παραδεκτές μεν αλλά με μείωση της τιμής τους.
- Ως επουσιώδεις θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος, με πρόσκληση που αποστέλλεται σύμφωνα με το άρθρο 143 παρ. 1, **τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες προ της διενέργειας της παραλαβής.**
- Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου, αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί.
- Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Κατά του πρωτοκόλλου μπορεί ο ανάδοχος να εκθέσει απόψεις μέσα σε προθεσμία 10 ημερών.
- Η παραλαβή ολοκληρώνεται με έγκριση του πρωτοκόλλου από την Π.Α., αφού παρέλθει η προηγούμενη 10ήμερη προθεσμία.
- Κατά της απόφασης έγκρισης ασκείται ένσταση, κατά το άρθρο 174 περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η επιτροπή παραλαβής διαπιστώσει την ύπαρξη ελαττωμάτων στο έργο και από την κοινοποίηση της ειδικής διαταγής στον ανάδοχο, **αναστέλλεται η προθεσμία της παραλαβής.**
- Η Δ.Υ. μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159 περί ακαταλληλότητας υλικών ελαττωμάτων παράλειψης συντήρησης.
- Μετά την αποκατάσταση των ελαττωμάτων, η Δ.Υ. ενημερώνει την Π.Α., προκειμένου **να συνεχισθεί η ανασταλείσα διαδικασία έγκρισης του πρωτοκόλλου.**
- **Ουδεμία άλλη εκκρεμότητα του έργου ή οικονομικές απαιτήσεις του αναδόχου αποτελούν λόγο για την αναστολή της προθεσμίας παραλαβής.**

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Αν η παραλαβή συντελεστεί αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέσθηκαν, ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέφει το εργολαβικό αντάλλαγμα που έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές.
- Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), το Σχέδιο Ασφαλείας και Υγείας (Σ.Α.Υ.), το Μητρώο Έργου και τα σχέδια «ως κατασκευάσθαι» του έργου.

Παραλαβή του έργου

Άρθρο 172 Ν.4412/16 – Άρθρο 86 Ν.4782/21
(έργα που θα προκηρυχθούν μετά την 1-9-2021)

- Ο ανάδοχος συντάσσει φάκελο προεκτίμησης της δαπάνης τακτικής συντήρησης και λειτουργίας, με βάση το μητρώο του έργου και εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης, που αφορούν σε φθορές λόγω συνήθους χρήσης του έργου.
- Επίσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει ψηφιακό αρχείο στο οποίο περιέχονται φωτογραφικές αποτυπώσεις όλων των σταδίων του έργου και ιδίως, των εκτελεσθεισών αφανών εργασιών.
- Αν ο ανάδοχος δεν προσκομίζει τα ανωτέρω έγγραφα, δύναται να καταπίπτει σε βάρος του το 25% της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης.

Ανακεφαλαίωση – Πηγές

- **N. 4412/2016** (Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών)
- **Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων**
<https://www.eaadhsy.gr/>
- **Γενική Γραμματεία Υποδομών**
<http://www.ggde.gr>

Ευχαριστώ...